

ADVIES 98

**INTERNATIONAAL VERDRAG PLANTGENETISCHE HULPBRONNEN
VOOR VOEDING EN LANDBOUW**

30 maart 2006

Inhoud

SITUERING	3
DOELSTELLING VERDRAG	3
ADVIES	4

Advies 98

Internationaal verdrag plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw

SITUERING

Viceminister-president Fientje Moerman vraagt de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) om advies bij het ontwerp van decreet houdende instemming met het Internationaal verdrag inzake plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw, opgemaakt in Rome op 3 november 2001. Dit verdrag, dat juridisch bindend is, werd aangenomen in het kader van de voedsel- en landbouworganisatie (FAO) van de Verenigde Naties.

Het is een zogenaamd gemengd verdrag, waarbij de bevoegdheden zowel bij de federale overheid als bij de Gemeenschappen en Gewesten liggen. Dit betekent dat ook het Vlaams Parlement, zoals ook de parlementen van de andere Gewesten en Gemeenschappen, zijn akkoord moet geven opdat dit verdrag zou kunnen worden geratificeerd.

Het verdrag bevat een aantal bepalingen die onder de bevoegdheid van de Gewesten vallen. Dit betreft in hoofdzaak de beleidsdomeinen landbouw en wetenschap en innovatie, en de leefmilieuaspecten.

DOELSTELLING VERDRAG

De doelstellingen van dit verdrag zijn o.m. het behoud en het duurzame gebruik van plantgenetische hulpbronnen (*genetic resources*) voor voeding en landbouw en de eerlijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik ervan (m.n. uitwisseling van informatie, toegang tot en overdracht van technologie, capaciteitsopbouw en de verdeling van geldopbrengsten en andere voordelen die voortvloeien uit commercialisering).

Plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw worden hierbij gedefinieerd als '*al het genetisch materiaal van plantaardige oorsprong met een werkelijke of potentiële waarde voor voeding en landbouw*'.

ADVIES

Het verdrag bevat zeer belangrijke algemene principes die voedselveiligheid, onderzoek naar nieuwe plantenvariëteiten en eerlijke verdeling van de voordelen hieruit moet garanderen.

Het omschrijft de voorwaarden voor uitwisseling van plantenmateriaal, m.n. van planten die gebruikt worden voor de voeding:

- Het verplicht de landen die het verdrag onderschrijven onder andere om de *genetic resources*, de biodiversiteit in gewassen te conserveren en via onderzoek verder in kaart te brengen.
- Het stimuleert het duurzaam gebruik van deze *genetic resources* voor plantenveredeling, voor het bekomen van nieuwe variëteiten.
- Het regelt en verplicht het ter beschikking stellen van de *genetic resources* voor onderzoek en plantenveredeling.

Verder legt het verdrag de basis voor de oprichting van een multilateraal systeem dat de toegang vergemakkelijkt tot een reeks gewassen die essentieel zijn voor de voedselzekerheid, met name materiaal uit genenbanken afkomstig van akkers dan wel wilde planten.

Het systeem voorziet ook in een uitwisseling van informatie en technologie, in het bijzonder met landen in een overgangs- of ontwikkelingsfase. Deze overdracht van kennis en *de capacity building* maken een belangrijk onderdeel uit van *Science sharing*¹, een thema dat voor de VRWB zeer belangrijk is.

Ook wordt sterk de nadruk gelegd op '*farmers rights*': veel plantenvariëteiten bestaan nog dankzij het feit dat ze gecultiveerd en geconserveerd worden door de plattelandsbevolking, vaak boeren in ontwikkelingslanden, waar de grootste biodiversiteit wordt aangetroffen. Het verdrag stipuleert dat er een eerlijke verdeling moet zijn van mogelijke inkomsten uit het gebruik van *genetic resources* (dit moet dus toestanden vermijden waarbij bedrijven uit het Westen derde wereldlanden afschuimen op zoek naar interessante plantenvariëteiten, en die dan commercialiseren zonder dat er geld of andere voordelen terugvloeien naar het land van herkomst).

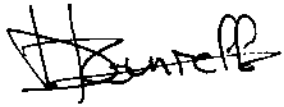
De VRWB wijst er evenwel op dat de interpretatie en concrete invulling van deze principes minder eenvoudig zullen zijn. Zo betreft een punt waar de Europese Unie - terecht - specifiek problemen in ziet, de Intellectuele Eigendomsrechten (IE). De Europese Unie heeft daarom het verdrag goedgekeurd, mits een aantal extra verklaringen, waaronder "*The European Community interprets Article 12.3.d of the International Treaty on Plant Genetic Resources as recognising that plant genetic resources for food and agriculture or their genetic parts or components which have undergone innovation may be the subject of intellectual property rights provided that the criteria relating to such rights are met.*"

¹ VRWB-studiereeks 14 'Vlaams wetenschappelijk onderzoek en Science sharing', april 2005

Het blijft dus onmogelijk om planten of genetisch materiaal, verkregen onder het verdrag, als dusdanig te octrooieren, maar de interpretatie van de Europese Unie is dat indien er inventieve vindingen of veranderingen met dat materiaal gebeuren er eventueel wel octrooien kunnen genomen worden. Dit lijkt ons het juiste standpunt (dat ook van groot belang is voor de plantenveredeling en plantenbiotech sector in Vlaanderen). De meeste EU-landen die het verdrag al geratificeerd hebben, hebben tevens een gelijkaardige verklaring als hierboven opgenomen.

In dit verband verwijst de VRWB ook naar zijn advies 60 naar aanleiding van de richtlijn van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot de wettelijke bescherming van biotechnologische uitvindingen (25 maart 1999).

Hoewel deze vraag om advies eerder een formele kwestie betreft, wenst de VRWB toch het belang ervan te benadrukken en brengt dan ook een positief advies uit bij voorliggend ontwerp van decreet.

Danielle Raspoet
Secretaris

Karel Vinck
Voorzitter